Valiokunnan lausunto YmVL 15/2020 vp─ U 11/2020 vp

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (U 11/2020 vp): Ympäristövaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 29/2020 vp - U 11/2020 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lausunto

Ympäristövaliokunta on antanut asiassa aikaisemmin lausunnon (YmVL 5/2020 vp).

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):
- neuvotteleva virkamies Tatu Liimatainen, maa- ja metsätalousministeriö
- teollisuusneuvos Juhani Tirkkonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöneuvos Merja Turunen, ympäristöministeriö
- varapuheenjohtaja Peter Lund, Suomen ilmastopaneeli
- johtava asiantuntija Kati Ruohomäki, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- asiantuntija Jukka Makkonen, Energiateollisuus ry
- suojeluasiantuntija Hanna Aho, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- ohjelmapäällikkö Jussi Nikula, WWF Suomi

Hyväksytty
3.2

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Määritelmät ja soveltamisala

Suomi on pitänyt neuvotteluissa esillä tarvetta tarkentaa määritelmiä ja soveltamisalaa. Määritelmiä on puheenjohtajan kompromissiesityksessä ehdotettu tarkennettavaksi siten, että nielujen osalta puhutaan YK:lle raportoitavista nieluista. Soveltamisalan osalta asetusehdotuksessa todetaan, että ilmastoneutraaliustavoite vuodelle 2050 koskee niitä kasvihuonekaasupäästöjä, jotka EU:n lainsäädäntö kattaa. Asetuksen soveltamisala tarkentuu EU:n lainsäädännön kehittymisen myötä. Tämä koskee erityisesti meri- ja kansainvälisen lentoliikenteen päästöjä. Myös vuoden 2030 ilmastotavoitteen kattavuuteen liittyy kansainvälisen liikenteen osalta epävarmuuksia. Kansainvälisen liikenteen päästöjen raportoinnissa on myös eroja EU:n lainsäädännön ja YK:lle tehtävän raportoinnin välillä sen suhteen, mitä päästöjä jäsenvaltiot raportoivat. YK:lle ilmoitettavan päästövähennystavoitteen (NDC) soveltamisala voi Pariisin sopimuksen kunnianhimon nostoa koskevien periaatteiden mukaan vain laajentua nykyisestään.

Vuoden 2030 Tavoite

Komissio teki 17.9.2020 ehdotuksen EU:n 2030 nettopäästövähennystavoitteen tiukentamisesta vähintään 55 %:in vuoteen 1990 verrattuna ja julkaisi samalla ehdotuksen pohjana olevan laajan vaikutustenarvioinnin. Komissio teki samalla muutetun ehdotuksen ilmastolaista. Ehdotuksen mukaan komission ehdotus uudesta ilmastotavoitteesta vuodelle 2030 sisällytettäisiin ilmastolakiin kohtaan, jossa nykyisessä ehdotuksessa on kirjaus 2030 tavoitteen uudelleenarvioinnista ja vaikutusarvioinnista sen tueksi. Ilmastolaissa asetettaisiin myös aikataulu komissiolle toimeenpanolainsäädännön valmistelemiseksi kesäkuuhun 2021 mennessä.

Välitavoitteet ja seuranta, ml. uudelleentarkastelu

Komission esitys kehityspolun määrittämisestä delegoiduin säädöksin vuosien 2030 ja 2050 välille ei saanut jäsenmaiden kannatusta. Sen sijaan on ehdotettu sisällytettäväksi lakiin säännökset välitavoitteiden asettamisesta. Välitavoite asetettaisiin vuodelle 2040. Sen lisäksi ilmastoneutraaliuden etenemistä arvioitaisiin viiden vuoden välein Pariisin sopimuksen mukaisesti. Ilmastotavoitetta korotettaisiin joko viiden tai kymmenen vuoden välein. Lisäksi keskusteluissa on noussut esiin, että asetukseen olisi tarpeen sisällyttää myös erillinen säännös uudelleentarkastelusta, erityisesti uusien tavoitteiden asettamiseen liittyen.

Kehityspolkua vuosien 2030—2050 välille esitetään puheenjohtajan kompromissiesityksessä ilmastoneutraaliuden etenemisen seurannan välineeksi komissiolle. Polku alkaisi komission uusimman ehdotuksen mukaan vuoden 2030 uudesta ilmastotavoitteesta ja päätyisi vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteeseen. Vuoden 2040 tavoite lisättäisiin sitten, kun siitä on sovittu jäsenvaltioiden kesken. Puheenjohtajamaa esittää indikatiivista lineaarista polkua.

Jäsenvaltiokohtaiset tavoitteet

Eurooppa-neuvosto sopi joulukuussa 2019 EU:n ilmastoneutraaliustavoitteesta vuodelle 2050. Kaikki jäsenvaltiot yhtä lukuun ottamatta hyväksyivät tavoitteen. Osa jäsenvaltioista katsoo, että EU:n ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi kaikkien jäsenvaltioiden tulisi kunkin saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä, osa taas pitää vain EU:n yhteistä tavoitetta hyväksyttävänä. Ilmastoneutraaliustavoitteesta ei ole tehty jäsenvaltiokohtaista vaikutustenarviointia. Yleisesti voidaan todeta, että Suomen näkökulmasta jäsenvaltiokohtaisen tavoitteen asettaminen tasoittaisi jäsenvaltioiden välistä tilannetta, koska Suomi on kansallisesti asettanut tiukemman tavoitteen hiilineutraaliuden saavuttamisesta jo vuoteen 2035 mennessä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on eduskunnalle toimittamassaan U-kirjelmässä todennut, että se pitää tärkeänä Pariisin sopimuksen toimeenpanoa EU:ssa ja sitä, että eurooppalainen ilmastolaki on linjassa Pariisin sopimuksen keskeisten, sekä ilmastonmuutoksen hillintää, että siihen sopeutumista koskevien velvoitteiden kanssa. Valtioneuvoston mielestä ilmastoneutraaliuden edistymisen tarkastelu viiden vuoden välein Pariisin sopimuksen mukaisessa aikataulussa on tarpeen sekä 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen toteutumisen, että Pariisin ilmastosopimuksen velvoitteiden noudattamisen kannalta.

Valtioneuvosto tarkentaa kantaansa seuraavasti. Jotta ilmastoneutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä varmistetaan, tarvitaan riittävät ja vuoden 2050 tavoitteen kanssa linjassa olevat välitavoitteet vuosille 2030 ja 2040. Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta EU:n 2030 päästövähennystavoitteen nostamisesta nykyisestä vähintään 40 %:sta vähintään 55 %:in vuoden 1990 tasoon verrattuna. Komission esityksessä ei määritellä päästöjen ja poistumien osuutta 2030-tavoitteen saavuttamiseksi. 2030-tavoitteen toimeenpano ja eri sektoreiden rooli siinä tarkentuu vuonna 2021 annettavien lainsäädäntöehdotusten myötä. Valtioneuvosto katsoo, että ensisijainen tavoite on, että korotettu 2030-tavoite saavutetaan päästöjä vähentämällä. Valtioneuvosto korostaa, että siirtymän kohti ilmastoneutraaliutta tulee ensisijaisesti tapahtua vähentämällä fossiilisia ja muita päästöjä. Lisäksi on tavoiteltava maankäyttösektorin nielun ylläpitoa ja kasvua.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU tekee päätöksen vuoden 2030 tavoitteen nostosta mahdollisimman pian, jotta korotettu tavoite voidaan ilmoittaa EU:n uutena sitoumuksena Pariisin sopimuksen mukaisesti sopimuksen sihteeristölle vuoden 2020 aikana. Valtioneuvosto pitää hyvänä komission esitystä siitä, että korotettu tavoite sisällytetään neuvoteltavana olevaan ilmastolakiin ja tavoite asetetaan ilmastolailla oikeudellisesti sitovaksi velvoitteeksi. Valtioneuvosto katsoo, että EU:n päästövähennystavoitteita koskevassa päätöksenteossa tulee kunnioittaa EU:n perussopimuksissa määriteltyjä toimielinten rooleja ja päätöksentekoa koskevia sääntöjä sekä toimielinten välisen tasapainon periaatetta. Päästövähennystavoitteiden tehokkaan toimeenpanon kannalta on tärkeää pyrkiä saamaan niille mahdollisimman laaja tuki jäsenvaltioiden keskuudessa.

Valtioneuvosto katsoo, että EU:n ilmastotavoitteiden kunnianhimon tulee Pariisin sopimuksen mukaisesti kasvaa ajan myötä kohti ilmastoneutraaliutta vuonna 2050. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi asetetaan tarvittavat väli-

tavoitteet, niiden toteutumista ja riittävyyttä tarkastellaan tieteellisen tiedon pohjalta sekä tarvittaessa tavoitetta tiukennetaan viiden vuoden välein Pariisin sopimuksen mukaisesti. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että muutetut päästövähennysvelvoitteet olisivat toiminnanharjoittajien tiedossa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Edellä kuvattu menettely täydentäisi vuosien 2030 ja 2040 tavoitteiden asettamista ja olisi yhteensopiva Pariisin sopimuksen mukaisten tarkastelujen ja osapuolille asetettujen velvoitteiden kanssa. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan asetukseen voidaan myös sisällyttää erillinen säännös asetuksen uudelleentarkastelusta.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission ehdotus delegoiduin säädöksin määriteltävästä kehityspolusta korvataan asetukseen otettavilla säännöksillä välitavoitteista ja niiden asettamisesta. Valtioneuvosto voi hyväksyä säännökset kehityspolusta, jolla tuetaan komissiota ilmastoneutraaliuden toteutumisen seurannassa. Kehityspolun tulee olla indikatiivinen tai sen on oltava muulla tavoin joustava, jotta muuttuneet olosuhteet voidaan tarpeen mukaan ottaa huomioon.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kaikki jäsenvaltiot tekevät osansa EU:n ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Jotta EU:n yhteinen tavoite ilmastoneutraaliudesta voidaan saavuttaa, tulisi kaikkien jäsenvaltioiden pyrkiä ilmastoneutraaliuteen viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Ilmastoneutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä voitaisiin myös asettaa ilmastolaissa velvoitteeksi jokaiselle jäsenvaltiolle. Valtioneuvosto katsoo, että tämä ei rajoittaisi erilaisten ohjauskeinojen käyttöä.

Ilmastolaki kattaisi ehdotuksen mukaan EU:n lainsäädännön kattamat päästöt ja soveltamisala tarkentuisi, kun EU:n lainsäädäntö päästöjen sääntelystä kehittyy. Valtioneuvosto olisi pitänyt hyvänä, että soveltamisala olisi tarkemmin määritelty kansainvälisen liikenteen osalta. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että ehdotus on hyväksyttävissä kokonaisratkaisun aikaansaamiseksi ilmastolaista. Valtioneuvosto toistaa aiemman näkemyksensä, että vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen tulisi kattaa kaikki talouden päästöt ja kaikkien sektorien on osallistuttava tavoitteen saavuttamiseen. Valtioneuvosto korostaa, että uudistettavan EU-lainsäädännön myötä soveltamisalaan myöhemmin tehtävät muutokset päästöjen ja poistumien osalta eivät saa laskea kunnianhimon tasoa ja niiden tulee olla Pariisin sopimuksen kunnianhimon tason asteittaista nostamista koskevien periaatteiden mukaisia.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että asetuksesta ja sen keskeisistä elementeistä ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sovitaan mahdollisimman pian. Tarkemmat säädökset ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi tarvittavista toimista sisältyvät komissiolta tulossa oleviin ehdotuksiin unionin lainsäädännön muuttamisesta. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että vuoden 2030 tavoitteen toimeenpanemiseksi EU:ssa asetukseen sisällytettäisiin aikataulu komission lainsäädäntöehdotusten valmistelemiseksi kesäkuuhun 2021 mennessä.

Valtioneuvosto pitää asetusta ja siihen esitettyjä elementtejä ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi riittävinä, mutta on valmis tarkastelemaan myös muiden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamista edistävien toimien ja elementtien, kuten hiilibudjetin sisällyttämistä asetukseen. Valtioneuvosto katsoo, että myös mahdollista hiilibudjettia asetettaessa tulee varmistaa, että siirtymä kohti ilmastoneutraaliutta tapahtuu ensisijaisesti vähentämällä fossiilisia päästöjä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston jatkokirjelmä täydentää ja täsmentää aikaisemmin toimitettua kirjelmää siltä osin, kuin se on tarpeen neuvottelutilanteen kehittymisen vuoksi. Komissio on 17.9.2020 tehnyt muutetun ehdotuksen eurooppalaiseksi ilmastolaiksi.Tarkennustarve koskee pääasiassa ilmastolakiehdotuksen määritelmiä ja soveltamisalaa, vuoden 2030 tavoitteen kiristämistä, delegoiduin säädöksin määritettävän kehityspolun korvaamista välitavoitteiden asettamisella, tavoitteiden uudelleentarkastelua sekä tavoitteiden jäsenvaltiokohtaisuutta. Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan korostaa seuraavaa.

Ympäristövaliokunta viitaten asiasta antamaansa aikaisempaan lausuntoonsa (YmVL 5/2020 vp) korostaa, että eurooppalainen ilmastolaki antaa globaalisti merkittävän mallin edistyksellisestä ilmastopolitiikasta ja ohjaa tehokkaasti siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Kansainvälisen ilmastopolitiikan kannalta on tärkeää, että EU tekee päätöksen vuoden 2030 tavoitteen kiristämisestä mahdollisimman pian, jotta se voidaan ilmoittaa EU:n uutena sitoumuksena Pariisin ilmastosopimuksen mukaisesti sopimuksen sihteeristölle vielä kuluvan vuoden aikana. Valiokunta pitää eurooppalaista ilmastopolitiikan edelläkävijyyttä merkityksellisenä globaalin kehityksen suunnannäyttäjänä ja osaltaan vaikuttimena siihen, että Kiina ilmoitti YK:lle vastikään omasta hiilineutraaliustavoitteestaan vuoteen 2060 mennessä sekä päästöjen kääntämisestä laskuun ennen vuotta 2030. Teknologinen kehitys ja päästöjen vähentäminen liittyvät kiinteästi yhteen, kuten myös kilpailukyvyn reunaehdoista huolehtiminen.

Sitova eurooppalainen ilmastolaki parantaa ilmastopolitiikan ennakoitavuutta, mikä on tärkeää myös teollisten investointien ja siten eurooppalaisen teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta. Sääntelyn johdonmukaisuus ja ennakoitavuus ovat välttämättömiä vakaan investointiympäristön turvaamiseksi toiminnanharjoittajille. Myös Kiinan ja Yhdysvaltojen panostaessa puhtaan teknologian tutkimukseen ja tuotekehitykseen on tärkeää, että EU:ssa aktiivisesti kehitetään ratkaisuja ja otetaan niitä käyttöön tavalla, joka tukee uusia innovaatioita ja pilotointia. Ajankohtainen elpymisrahaston varojen suuntaaminen tavalla, joka tukee näitä tavoitteita vanhojen rakenteiden säilyttämisen sijaan, antaa ainutkertaisen mahdollisuuden kilpailukykyä tukevan rakennemuutoksen edistämiseen. Teknologinen edelläkävijyys antaa myös Suomelle mahdollisuuden olla hiilikädenjäljeltään kokoaan suurempi ja siten edistää vientituotteillaan globaalien päästövähennysten aikaansaamista teknologisella osaamisellaan.

Komissio ehdottaa EU:n 2030 nettopäästövähennystavoitteen tiukentamista vähintään 55 %:iin vuoteen 1990 verrattuna. Nettopäästövähennystavoite tarkoittaa, että tavoite sisältää sekä päästöt että nielut. Ehdotus perustuu laajaan vaikutustenarviointiin, jonka perusteella tämä tavoite on mahdollista saavuttaa vastuullisella ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Uusi tavoite sisällytettäisiin ilmastolakiin samoin kuin aikataulu lainsäädännölle, jota komission on valmisteltava tavoitteen toimeenpanemiseksi. Euroopan parlamentti on äänestyksessään 7.10.2020 päätynyt kannattamaan 60 %:n päästövähennystavoitetta siten, että tavoite ei sisällä nieluja (ei nettotavoite, kuten komission ehdotus). Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi on jo ilmoittanut kannattavansa 60 %:n tavoitetta.

Ympäristövaliokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä määritelmien ja soveltamisalan selkeyttä sekä sitä, että vuoden 2030 tavoite tulee saavuttaa ensisijaisesti päästöjä vähentämällä. Ko-

mission esityksessä ei määritellä päästöjen ja poistumien osuutta 2030 tavoitteen saavuttamisessa ja on arvioitu, että vähintään 55 %:n tavoite merkitsisi ilman nieluja noin 53 %:n päästövähennystavoitetta. Valiokunta korostaa, että ilmastolakiin kirjattava nettopäästövähennystavoite ei siten ole selkeä päästövähennystavoite, ellei määritetä samanaikaisesti päästöjen ja poistumien osuutta. Päästövähennystavoitteita ja nieluja tuleekin tarkastella erikseen. Ilmastoneutraaliuden määrittelyyn tulee siis vielä kiinnittää huomiota. Kuten valtioneuvostokin toteaa, myös ilmastolain suhdetta meriliikenteeseen ja kansainväliseen lentoliikenteeseen tulisi tarkentaa, eivätkä myöhemmät muutokset soveltamisalaan saa laskea tavoitteiden kunnianhimon tasoa.

Valiokunta muistuttaa, että ilmastoneutraalius tulisi EU:n ilmastolain mukaan saavuttaa viimeistään vuonna 2050, ja sen jälkeen EU:n nettopäästöjen tulisi olla negatiiviset. Tämä merkitsee sitä, että EU:n tasolla päästöjä tulisi vähentää vuoteen 2050 mennessä 90—95 % vuoden 1990 tasosta ja jäljelle jäävät päästöt kompensoidaan ihmisen ylläpitämien nielujen tarjoamien poistumien avulla. Fossiilisten ja prosessiperäisten päästöjen teknologianeutraalin ja nopean vähentämisen tulee olla ensisijaista samalla, kun luodaan edellytyksiä luonnon ja teknologisten nielujen vahvistamiseen. Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteleman 1,5 °C asteen tavoitteen mukainen päästövähennys vuodelle 2030 olisi vähintään 63 %. Mitä alempi vuoden 2030 tavoite on, sitä enemmän päästöjä on vähennettävä vuoden 2030 jälkeen.

Valiokunta pitää hyvänä, että oikeudellisesti ongelmallinen aikaisempi ehdotus delegoiduin säädöksin määriteltävästä kehityspolusta korvataan asetukseen otettavilla säännöksillä välitavoitteista ja niiden asettamisesta. Välitavoitteet ovat tärkeitä ja myös hyvin linjassa Pariisin sopimuksen kanssa, joka edellyttää tavoitteiden toteutumisen ja riittävyyden tarkastelua viiden vuoden välein tieteellisen tiedon pohjalta.

Valiokunta korostaa valtioneuvoston tavoin sitä, että jokaisen jäsenvaltion on tehtävä osansa EU:n ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi. Ilmastoneutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä tulisi siten asettaa ilmastolaissa velvoitteeksi jokaiselle jäsenvaltiolle. Osa jäsenmaista kuitenkin katsoo, että EU-tasoinen tavoite riittää. Valiokunta korostaa, että Suomen kannattaa pitää jäsenvaltiokohtaista tavoitetta vaatimuksena, sillä eurooppalainen ilmastolaki ei vaikuta mitenkään Suomen kansalliseen tavoitteeseen saavuttaa hiilineutraalius jo vuoteen 2035 mennessä. Sen sijaan on Suomen etu, että myös muilla jäsenmailla on mahdollisimman tasapuoliset toimintaedellytykset.

Valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että Euroopan parlamentin ympäristövaliokunta ehdottaa mietinnössään, että komission tulisi perustaa ilmastonmuutosta käsittelevä riippumaton tieteellinen neuvoa-antava paneeli, Euroopan ilmastonmuutosneuvosto. Valiokunta pitää ehdotusta kannatettavana katsoen, että Suomessa Ilmastopaneeli on tuonut lisäarvoa ilmastopolitiikkaan. Paneelin työ on vahvistanut tieteellistä näkökulmaa ilmastopolitiikan päätöksenteossa, ja se on vaikuttanut rakentavasti myös yhteiskunnalliseen keskusteluun ilmastonmuutoksesta ja tarvittavista toimenpiteistä. Selvityksen mukaan paneelin riippumattomuutta pidetään kaikkein keskeisimpänä vaikuttavuuden mahdollistajana[1].

1 Suomen ilmastopaneelin ensimmäisen ilmastolain mukaisen toimikauden arviointi, Ympäristöministeriön julkaisuja 2019:20

Valiokunta korostaa lisäksi aikaisempaan lausuntoonsa viitaten EU:n ilmastolainsäädännön avointa valmistelua ja osallistumismahdollisuuksien kehittämistä. Tämä liittyy kiinteästi yhteen ilmastotoimien sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vaatimuksen kanssa. Muutosvaatimus ilmastoneutraalin yhteiskunnan rakentamiseksi on mittava, ja sitä on mahdotonta tehdä ilman kansalaisten tukea sosiaalisen oikeudenmukaisuuden takaamiseksi ja reilun siirtymän aikaansaamiseksi.

Ympäristövaliokunta korostaa, että lain ilmastopolitiikan toimeenpanolainsäädäntöön sisällytettävien ilmastotoimien tulee olla yhteensopivia luonnon monimuotoisuuden suojelun kanssa. EU:n rahoitusinstrumenttien hyödyntämisessä osana vihreän kehityksen ohjelmaa tulee myös varmistua politiikkakoherenssista ja pyrkiä synergiahyötyjen lisäämiseen.

Valiokunta toteaa lopuksi, että maankäyttöä ja maankäytön muutosta koskeva ns. LULUCF-sektori raportoidaan osana päästövähennystavoitteita nyt samalla tavoin kuin YK:n ilmastosopimuksen inventaariossa. LULUCF-asetuksen muutosehdotusta odotetaan vuoden 2021 aikana. Nykytiedon valossa erillisen maankäyttösektorin politiikan jatkamisen arvioidaan olevan perusteltua. Valiokunta korostaa, että jäsenmaat eroavat toisistaan merkittävästi maankäyttöluokkien päästöjen ja nielujen merkityksen osalta ja tieteelliseen tietoon pohjautuvaa tutkimusta tarvitaan edelleen, jotta sektorin nielut ja varastot voidaan ottaa todenmukaisesti huomioon. Hiilinielujen lisäämiseen tulisi myös kehittää markkinapohjaisia ratkaisuja siten, että nieluhyödyn tuottaja voi hyötyä tekemistään ilmastotoimista.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 14.10.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Hannu Hoskonen kesk
varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Ehdotuksen tarkoituksena on luoda puitteet EU:n ilmastoneutraaliuden saavuttamiselle. Ehdotuksessa asetetaan myös sitova EU:n ilmastoneutraaliustavoite vuodelle 2050, niin ikään säädetään nykyisen vuoden 2030 kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteen uudelleen tarkastelusta ja vuoteen 2050 ulottuvasta kehityspolun asettamisesta, ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyvistä toimista sekä hallintoprosessista, jonka avulla seurataan, että EU etenee kohti ilmastoneutraaliustavoitetta.

Samaten ehdotuksella vahvistetaan vuodelle 2050 asetettu EU:n ilmastoneutraaliustavoite, joka kattaa kaikki alat ja kaikki kasvihuonekaasut ja joka on saavutettava unionin sisäisin toimin. Kasvihuonekaasujen poistumia tarvitaan kompensoimaan jäljellä olevia kasvihuonekaasuja aloilla, joilla päästöjen lopettaminen on kaikkein haastavinta. Artikloissa edellytetään myös, että tarvittavat toimenpiteet toteutetaan sekä unionitasolla että kansallisella tasolla, jotta 2050 ilmastoneutraaliustavoite voidaan saavuttaa yhteisesti.

Eräillä EU:n jäsenvaltioilla, kuten Suomella on jo voimassa oleva kansallinen ilmastolaki. Suomen ilmastolaissa pitkän aikavälin tavoitteeksi on asetettu kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen vähintään 80 prosentilla vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 päästöihin verrattuna. Kansallisen ilmastolain muutosten valmistelu siten, että lakiin sisällytetään tavoite hiilineutraaliuden saavuttamisesta, on aloitettu. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Myös vuoden 2050 tavoitetta on tarkoitus päivittää. Voidaankin liioittelematta sanoa, että ilmastonmuutoksen torjuminen on kiireellinen haaste sekä maamme istuvalle hallitukselle, että Euroopan unionille. Tämäkin esitys sen todentaa liiankin hyvin.

Ensinnäkin emme valiokuntaryhmänä ymmärrä sitä, että maamme hallitus tekee vahingollisia ratkaisuja koko Suomen kannalta pelkästään ideologisista syistä. Nyt näin tapahtuu sekä kotimaan että EU:n tasolla, sillä liian tiukat ja kunnianhimoiset ilmastovähennystavoitteet rapauttavat täysin suomalaisen teollisuuden, liikenteen, maatalouden ja muun yhteiskunnan toimintaedellytykset. Toisin kuin hallitus me perussuomalaiset haluamme varmistaa ja turvata muiden muassa edellä mainittujen toiminta-alojen kuten suomalaisen teollisuuden, maatalouden ja liikenteen toimintaedellytykset maassamme. Nyt käsittelyssä oleva esitys ja hallituksen toimintalinja ei tätä turvaa anna. Ei sitten missään muodossa.

Toisekseen on myös käsittämätöntä, että tällä hetkellä ilmastosopimuksia toteutetaan maanosien välillä nurinkurisesti siten, että siellä, missä päästöinvestoinnit ovat suhteessa edullisimpia, edellytetään minimaalisia päästövähennyksiä. Vastaavasti siellä, missä päästöinvestoinnit ovat suhteessa kaikkein kalleimpia, vaaditaan maksimaalisia vähennyksiä. Sen sijaan, perussuomalainen energia- ja ilmastopoliittinen ajattelu perustuu isänmaallisuuteen sekä kansalliseen etuun, että oikeudenmukaisuuteen. Samaten näemme, että kansalaisten syyllistäminen ilmastonmuutoksen varjolla on lopetettava. Ihmettelemme valiokuntaryhmänä myös voimallisesti sitä, että maamme soita (4,2 miljoonaa ha) ei ole laisinkaan hyväksytty LULUCF-sopimuksessa hiilinieluksi. Tällä

linjauksella on kauaskantoisia sekä negatiivisia vaikutuksia maallemme, sillä nykyiset laskentasäännöt rankaisevat niitä jäsenvaltioita, jotka historiallisesti ovat kyenneet kasvattamaan nielujaan. On myös tärkeää, että ydinvoima säilyy jatkossa mukana vaihtoehtona, eikä sitä pyritä rajaamaan ulos esimerkiksi uusiutuvan energiantavoiteprosenttia korottamalla.

Kolmanneksi olemme sekä puolueena että valiokuntaryhmänä tyrmistyneitä siitä, että ao. esitys ja sen tietyt artiklat antavat lisää toimintavaltaa komissiolle, joka saa vielä valtuudet arvioida kansallisten ilmastotoimien riittävyyttä viiden vuoden välein. Komission ehdotukseen ei myöskään sisälly jäsenvaltiokohtaista vaikutustenarviointia. Tästä olemme huolissamme. Emme myöskään usko valiokuntaryhmänä siihen, että hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtyminen on taloudellisilta vaikutuksiltaan positiivinen, sillä kalliita lisäinvestointeja tarvitaan kaikilla sektoreilla. Muutoinkin esitys on raskas ja velvoittava Suomelle. Tällainen kehitys on mielestämme täysin kestämätöntä. Tällä päätöksellä heikennetään entisestään Suomen ja muiden kansallisvaltioiden asemaa. Itse asiassa, tämä on rajua EU-liittovaltiokehitystä pahimmillaan. Luonnollisesti emme puolueena hyväksy tällaista kehitystä.

Lopuksi haluamme valiokuntaryhmänä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kokonaisuudessaan nyt tehty esitys lisää kustannuksia ja hallintokoneiston virkavaltaisuutta. Muutoinkin on todettava, että sekä maamme hallituksen että Euroopan unionin ilmastopolitiikka on täysin epäonnistunutta. Sen tämä nyt käsittelyssä oleva esitys todisti jälleen kerran.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon eikä yhdy valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 14.10.2020

Petri Huru ps
Sheikki Laakso ps
Mauri Peltokangas ps